

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*
THE SCHOOL ADMINISTRATORS' CREATIVE LEADERSHIP UNDER KHON
KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สุภาภรณ์ ศรีอำนาจ¹, อุดุลย์ พิมพ์ทอง²
Supaporn Siamnat¹, Adul Pimthong²
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}
Northeastern University^{1,2}
Email : supapornsri1983@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งในภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหารสถานศึกษา; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) study the creative leadership of school administrators and 2) compare the creative leadership of school administrators under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 classified by position and size of schools. The sample group used in the research included school administrators and teachers, with the total number of 338 people. The instrument used questionnaire. The statistics used for analyzing data comprised frequency, percentage, mean, standard deviation and One-way ANOVA.

The study results were found that: 1. Creative leadership of school administrators under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1, in overall, was rated at a high level. 2. A comparison on the creative leadership of school administrators under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1, classified by position, in overall and in each aspect, was different with statistical significance and classified by school size, in overall and in each aspect, was not different.

Keywords : Creative Leadership; School Administrators; The Office Khon Kaen Primary Educational Service Area Office

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ประเทศไทยมีจุดเน้นในการขับเคลื่อนเต็มเต็มวิสาหกิจ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมทั้งการวิจัยเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษาไว้ทุกหมวด เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเกี่ยวข้องโดยตรงกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยหนึ่งที่สร้างความสำเร็จให้แก่องค์กรนั้นย่อมหนีไม่พ้นเรื่องของภาวะผู้นำ (Leadership) ของผู้บริหารองค์กร ภาวะผู้นำถือเป็นทุนมนุษย์ของปัจเจกบุคคลที่สามารถสร้างขึ้นได้ไม่ยากนัก ลักษณะเฉพาะของผู้นำ (Trait Theory) ในการนำสู่การพัฒนาตามโมเดล Thailand 4.0 ดังนี้ 1) คุณลักษณะทางความคิดและสติปัญญา (Conceptual Characteristics) 2) คุณลักษณะ

สัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Interpersonal Characteristics) 3) คุณลักษณะทางด้านการทำงาน (Technical Characteristics) สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มีวิธีการถ่ายทอดและสอนงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 4) คุณลักษณะส่วนตัว (Personal Characteristics) มีความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบสูง มุ่งมั่น ตั้งใจ มีความรอบคอบกระตือรือร้น 5) คุณลักษณะทางกายภาพ (Physical Characteristics) เป็นส่วนสนับสนุนในการสร้างความน่าเชื่อถือของผู้นำแต่ละคนในการใช้ภาวะผู้นำต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เสมือนคำกล่าวที่ว่า “บุคลิกภาพที่ดี ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ” คุณลักษณะทางพื้นฐานสังคม (Social Background Characteristics) (ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์, 2565)

การพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์นับได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างมากต่อองค์กร เพื่อให้ได้ผู้นำได้มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยจิตนาการความยืดหยุ่นวิสัยทัศน์และการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้นำสามารถบริหารงานและสร้างบรรยากาศในการกระตุ้นทีมงานในองค์กรให้มีความร่วมมือในความคิดในการคิดค้นวิธีและนวัตกรรมใหม่ๆ แก่องค์กรเพื่อความเจริญก้าวหน้าและอยู่รอดในภาวะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนไปในสภาพที่แตกต่างและดีกว่าเดิม ดังคำกล่าวที่ว่า “เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส” เนื่องจากเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์และผลิตภาพเพื่อก้าวพ้นสังคมโลกเลียนแบบและบริโภคนิยม เปลี่ยนการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมการศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน ซึ่งการศึกษาไทย 4.0 มีจุดเน้นที่จะต้องสามารถพัฒนาคนให้สามารถรังสรรค์นวัตกรรมต่างๆ จนเกิดผลิตภาพได้ หากมองในมุมของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงในยุคการศึกษา 4.0 กรอบแนวคิดติดยึด (Mindset) ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการศึกษาในทุกๆ ด้านซึ่งต้องเริ่มจากตัวผู้บริหารสถานศึกษาเองที่ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านการผลิตผลงาน หรือนวัตกรรมที่แปลกใหม่มีความท้าทายสูง มีความยืดหยุ่นกับวิธีการหรือแนวทางใหม่ๆ ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองให้รอบคอบและมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์หรือมุมมองที่กว้างไกลกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงรวมทั้งสามารถช่วยเหลือแนะนำบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความคิดและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ตลอดจนการคิดขั้นสูงที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคนี้ นอกจากนี้ยังต้องสร้างการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานในสถานศึกษาโดยการเปิดโอกาสให้มีการทำงานอย่างอิสระ เปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการเพิ่มผลิตผลและการสร้างวัฒนธรรมสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ประกอบกับในการจัดการเรียนการสอนจะต้องเกิดความหมายทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีทางเลือกและต้องเรียนด้วยความอยากรู้จริง ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเกิดนวัตกรรมและผลิตภาพที่แท้จริง (สมชาย รุ่งเรือง และธีระวัฒน์ จันทิก 2560)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถปรับเปลี่ยนองค์กรให้มีคุณภาพบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าในสถานศึกษาหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่างๆ บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น แต่หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีความคิด

สร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการไว้วางใจ อีกทั้งยังมีมุมมองที่ว่า ครู คือ ผู้นำโดยมีผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้นำของผู้นำ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำตามแนวคิดของ โรบินสัน (Robinson, 2007)

สภาพปัญหาในปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ อาทิ การบริหารจัดการสถานศึกษาที่ขาดการปลูกเร้าให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานขององค์กร 2) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล อาทิ มีการดูแลเอาใจใส่ครูยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร และยังไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว อาทิ การแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและความขัดแย้งโดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นได้ไม่เต็มที่ 4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ อาทิ เปิดโอกาสให้ครูได้มีการระดมพลังสมองหรือวิธีการอื่นไม่มากเท่าที่ควร 5) ด้านการทำงานเป็นทีม อาทิ การมอบหมายงานให้กับบุคลากรไม่เท่าเทียมกัน และ 6) ด้านการไว้วางใจ (Robinson, 2007) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3พบว่า ปัญหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ได้แก่ผู้บริหารมีการปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดตามวิสัยทัศน์อย่างเป็นทางการให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบต่ออย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องส่งเสริมบรรยากาศแห่งการค้นคว้า การประดิษฐ์คิดค้น การทดลอง และกล้าคิดกล้าทำในสิ่งใหม่ มีทักษะและความสามารถในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นความสำคัญของทีมงานและการทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ (อัยริน สมมาแอ 2562)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน ด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการพัฒนาองค์กรในทุกภาคส่วนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากล

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการ บริหารจัดการและพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพให้กับผู้บริหารสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้มีความพร้อมในการปรับตัวด้านกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพร้อมรับกับสภาพความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถมีสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3.2 สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการบริหารสถานศึกษา

3.3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเกิดประโยชน์ในองค์กรต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวนสถานศึกษา 154 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 142 คน และครูจำนวน 2,033 คน รวมทั้งสิ้น 2,175 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ใช้เกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่างแทนค่าตามสูตรการคำนวณ ของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และครูผู้สอน จำนวน 316 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ(Checklist) จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะจำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านการไว้วางใจ และ 5) ด้านการมีจินตนาการมีลักษณะแบบสอบถามประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert, 1967) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มตัวอย่างเพื่อ

ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล 3) ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ส่งคืนเอกสารทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้จัดเตรียมซองเพื่อบรรจุแบบสอบถามทั้งหมด จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัยและติดตราไปรษณียากรไว้เรียบร้อยแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมา ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สถิติที่ใช้คือ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน สถิติที่ใช้ได้แก่ (t-test) โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมแต่ละด้าน

ภาวะผู้เชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1.ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.47	.52	มากที่สุด	1
2.ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.33	.63	มาก	5
3.ด้านการทำงานเป็นทีม	4.44	.60	มาก	2
4.ด้านการไว้วางใจ	4.43	.58	มาก	3
5.ด้านการมีจินตนาการ	4.39	.59	มาก	4
ภาพรวม	4.42	0.58	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.42, S.D. = .58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (\bar{X} = 4.47, S.D. = .52) รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม (\bar{X} = 4.44, S.D. = .60) ด้านการไว้วางใจ (\bar{X} = 4.43, S.D. = .58) ตามลำดับ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว (\bar{X} = 4.33, S.D. = .63)

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ภาวะผู้เชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารศึกษา	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	p- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.49	.28	4.47	.27	.29	.71
2. ด้านการมีความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.43	.17	4.33	.32	1.83	.00
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.56	.23	4.43	.31	2.29	.00
4. ด้านการไว้วางใจ	4.54	.34	4.43	.27	1.68	.51
5. ด้านการมีจินตนาการ	4.54	.14	4.42	.61	1.77	.10
ภาพรวม	4.51	.23	4.41	.35	1.57	.26

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ภาวะผู้เชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารศึกษา	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		F	P- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.53	.23	4.45	.29	4.43	.29	.78	.37
2. ด้านการมีความยืดหยุ่นและ การปรับตัว	4.30	.29	4.34	.35	4.39	.27	.00	.92
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.42	.32	4.45	.31	4.44	.27	.25	.61
4. ด้านการไว้วางใจ	4.40	.26	4.45	.28	4.46	.30	.57	.45
5. ด้านการมีจินตนาการ	4.42	.27	4.36	.29	4.44	.31	3.90	.04
ภาพรวม	4.41	.27	4.41	.30	4.43	.28	.93	.47

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการปรับเปลี่ยนองค์กรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพราะประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การมีความยืดหยุ่นในการทำงาน การร่วมมือในการทำงานเป็นทีม รวมถึงการให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โรบินสัน (Robinson, 2007) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา น้ำขาว (2562) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการศึกษาพบว่า 1.ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในระดับมากทุกด้าน

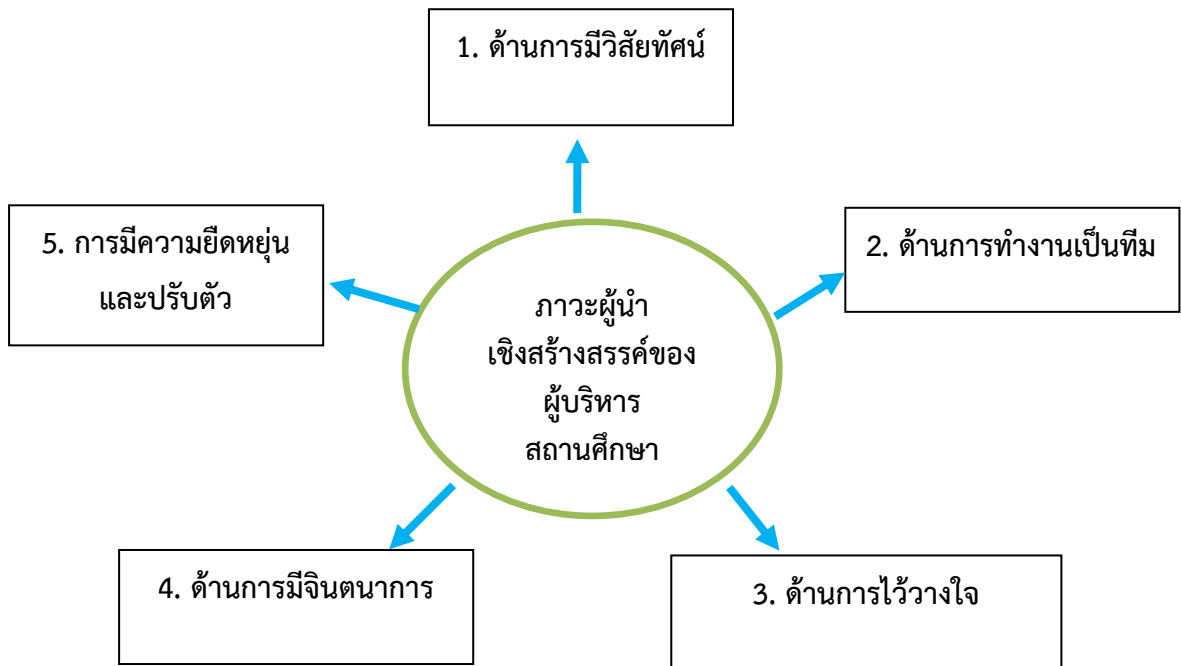
6.2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียนสรุปได้ดังนี้

6.2.1 ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งในภาพรวมพบว่า แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีตำแหน่ง มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติและมุมมองของครูและผู้บริหารยังมีความคิดเห็นที่ต่างกัน ผู้บริหารสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ในการทำงานเป็นทีม มีจินตนาการ และเห็นความสำคัญของการมีความยืดหยุ่นและการปรับตัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ นิลพัทพันธ์ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2.2 ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในปัจจุบัน มีการพัฒนาศักยภาพอย่างทัดเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปราโมทย์ พูลเพิ่ม (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 1)ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2)ด้านการทำงานเป็นทีม 3)ด้านการไว้วางใจ 4)ด้านการมีจินตนาการ และ 5)ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้บริหารควรเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดการศึกษา วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาเพื่อกำหนดนโยบาย มีวิสัยทัศน์มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้ที่มองการณ์ไกลสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดรับสิ่งใหม่ๆ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดรับสิ่งใหม่ๆ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน กระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่มีมองการณ์ไกลสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้

8.1.2 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวผู้บริหารสถานศึกษาควรคิดหาวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

8.1.3 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ทีมงานมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

8.1.4 ด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อสมาชิกในองค์กร บริการด้วยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและมีความสุจริต

8.1.5 ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีในการบริหารงาน สามารถแก้ปัญหาภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวม พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวผู้บริหารสถานศึกษาควรคิดหาวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษาแบบอื่นๆที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

8.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

8.3.3 ควรศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

9. บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)

พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.

จันจิรา น้าขาว. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรในยุค THAILAND 4.0. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566. จาก <https://www.spark.adobe.com/page/YLGxuPO3qkdtE/>

- ธนาภรณ์ นิลพัชฌันท์. (2562). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปราโมทย์ พูลเพิ่ม. (2560). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมชาย รุ่งเรือง และธีระวัฒน์ จันทิก.(2560). รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์. **วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. (10)1. 29-46.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- อัยริน สมาชิก.(2562). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Robinson, K. (2007). **The Principles of creative Leadership**. New York : McGraw-Hill.